

Juuka Top. ark.

Juuka ark. avd.

Juuan pitäjässä, Pielisen kihlakuntaa, on Rauanjärven länsirannalla pieni Kalmosaari, joka kuuluu Timonvaaran kestikievarin maahan. Tähän saareen on muinaisuudessa haudattu lukuisa määrä ihmisiä. Ennen minun paikalle saapumistani kesällä 1878, oli siellä käynyt useita tarkastelijoita, jotka ovat avanneet useampia hautoja. Kaivaessani erästä paikkaa, pituudelleen noin 6 - 7 ja leveydelleen $2\frac{1}{2}$ jalan alalta, $2\frac{1}{2}$ jalkaa syväälle maahan, tuli sieltä esiin neljä ruumista, jotka olivat asetettu makaamaan, tavotellen tuota yleistä sääntöä, pää länsiluodetta ja jalat itäkaakkoa kohden. Ruumiit olivat jo niin peräti mädänneet, ettei niiden alkuperäisyydestä enää saanut tarkempaa selkoa. Pääkalloista, jotka parhain olivat säilyneet aianhampaan tuhoamisesta, oli 3 syrjäasennossa, kasvot käännettynä etelään päin, vaan neljäs kallo näytti olevan suullaan. Noiden kolmen pääkallon asentoon katsoen näyttäisi siltä, kun ne olisivat jalan jakkain niin asetettu. Pitkien ja monivaiheisten matkojen takaa kulettaissa useinki ruumiit kääntyvät arkussaan mikä mihinki -, miten esim. tuo neljäs pääkallo suullaan olevaan - asentoon. Vaan tuskin tässä katsannossa olisivat nuo 3 ruumista voineet sattua juuri samaan suuntaan. Muu ruumis kaikkine osineen oli näissä mädännyt niin perinpohjin, ettei ollut muuta tähteenä, kun haudan pohjalla, peittomullan alla musta, ruumiin pituinen ja levvinen juova. Yksi, jonka pituudesta sain tarkimman selon, oli pituudelleen vähän yli 3 jalan. Ainoa mätänymättä säilynyt jäännös, paitsi pääkalloa, oli tässä ruumiissa noin spr-

men pituinen luupalanen, joka arvattavasti oli reisiluun tähdettä, koska verrannollisesti oli niillä paikoin. Saman ruumiin alaleuka-luussa olivat takimaiset takahampaat ienluun sisässä ja etuhampaat siitä nousemassa, josta voi päätätä vainajan olleen noin 7 - 8 vuotisen, jolloin tavallisesti lähtevät n.s. maitohampaat, antaen tilaa rautahampaille. Pääkallon pinnalla oli vielä, ikäänkun siihen kiini liistaroituna, jäännöksiä hiuksista. Ne olivat lyhyitä ja näyttivät säilyttäneen alkupe- räisen vaalean värinsä, vaan kestäväisyys oli niistä kokonaan poissa. Vielä on mainittava, että puheena olevat 4 ruumista oli suomu-asennossa keskenään, s.o. ne eivät olleet aivan säännöl- lisesti vierettäin eivätkä päättain.

Ylempänä mainittua alaa kaivaessa, tuon useammin mainitun ruumiin ympäristöllä ilmestyi mullasta useampia tuohikäpryjä, jotka olivat noin tuuman (7/8) leveisestä virsutuohesta monin kerroin kierrettyjä, soikon muotoisia renkaita, jotka olivat jo aivan heikoksi lahonneet. Näiden käpryjen eli kieppujen sisäl- lä oli jäännöksiä arvattavasti puun ^alohasta ja yhdessä sitä paitsi oli vielä rautanaula. Nurmeksen nyt jo kuolleen rovas- tin poika, pastori K. Pfaler kertoi käyneensä muutamia vuosia sitä ennen veljensä kanssa kaivamassa samaa kalmistoa. Hän sanoi samalla tavalla ilmestyneen haudasta tuohikäpryjä, jotka laadulleen poikkesivat edellisistä. Ne näet olivat olleet köynnöskierteisiä (venytetty spiraali). Kertoja arveli niillä arkun nurkkasaumat, laitoihin leikattujen reikien kautta punomal- la yhdistetyn kiini. Joutomiehen Pekka Juntusen leski Maria Matleena Tanskanen sanoi isävainajansa kertoneen, että mainitun vainajan täti olisi ollut muka viimeinen ruumis, joka puheena olevaan saareen haudattiin. Tuo ei siis takakäteen laskettuna kovin pitkälle ulottune ja toisista kaivamista nousseet luut, joita saarella oli runsaasti paljaana, olivat aivan kovia, to- distanee samaa. Huomattava näet on, että saaren maan laji on karkealuontoista hiekkaa, jonka rakoloista ilma pääsee huokeasti ruumiiden elimeellisiä yhdistyksiä purkamaan. Semmoisenaan ei

siis kalmistolla liene sen suurempaa merkitystä, kuin mikä Karjalassa hyvin tiheään löytyvillä kreikkalaisilla kalmistoilla yleensä on. Mikä tästä kuitenkin erityistä huomiota ansainne, on mielestäni nuo tuohikäpryt. Syksyllä 1878 ilmoitettiin sanomalehdillä, että silloin Helsingissä kaivettaessa Valtiopankkihuoneen perustusta, oli sieltä löytty vanhoja hautoja, joissa oli ollut m.m. jonkummoisia tuohikäpryjä, joista arvattavasti Herra Professori on aikanaan huomioonsa ottanut. Jossakin paikkaa Pohjanmaalla muistelen viime vuonna niinikään ilmoitetun löytyksi samallaisia jäännöksiä. Jos tämä viimeinen muisteluni on tosiperäinen, niin mahdollisesti niiden kolmen kesken kertomaan päästessä, saattaisivat ne vakuuttaa, että sen kolmion piirissä on viljelty samallaisia hautaamistapoja, joilla aianki suhteen voi olla rajansa.

Noin pyssyhollin matkalla edellä kerrotusta Kalmosaaresta, on toinen ko'oltaan vähän suurempi saari, jota myös samalla tavalla nimitetään Kalmosaareksi. Seutulaiset kertovat siihenki ruumiita haudatun. Siellä ei kuitenkaan ole kukaan avannut hautoja, eikä minullakaan ollut siihen aikaa uhrata, joten siitä tässä mainitsen asukkaiden kerromman johdosta.

Loimaalla Joulukuulla 1879.

J. M. ?
= Johanne Mankonen

Originaali: Kiikutelyvaaran Kappelissa.